

Sistematika ribolovnih sredstava, alata, načina i metoda ribolova u slatkovodnom ribarstvu SFRJ

(Nastavak 3)

4. — *UDIČARSKI RIBOLOV*. Udičarenje udičarskim ribolovnim alatima.

41. — *UDIČARSKI RIBOLOV BEZ PRIMENE KUKE* — odnosno udice u današnjem obliku.

42. — *UDIČARSKI RIBOLOV SA PRIMENOM KUKE* — *PRAOBLIK UDICE*.

Udičarski ribolov nesumnjivo je najstariji vid i način ribolova u historijskom razvoju ljudskoga društva. U preistorijskom dobu čovek još nije poznao udicu ni u približnom obliku, u kome je ona danas. U tom periodu razvitka čovek upotrebljava riblju ostru kost, trn, sa obe strane zašiljeno tvrdo drvo u obliku štapića, kao sredstvo kojim lovi ribu. Na ovakve »primitivne« udice stavlja mamak, na koji lovi ribu izvanredno spretnim pokretom ruke i tela. U kasnijem periodu, zašiljena kost, trn, drvo imaju već olik kuke na jednoj strani, ali je ta kuka još uvek bez žaoke i jezička. Pronalaskom bakra, gvožđa i njihovih legura, udice, sada već sa kukom, ali bez žaoke i jezička, poprimaju sve više današnji oblik udice.

421. — *Udičarenje sa malo povijenom kukom*.

Ribar lovi ribu sa malo povijenom, zašiljenom kukom od trna, riblje kosti ili metala, na koji se namešta mamak različitog porekla i oblika i tako vezan za konac pušta u vodu na određenu dobinu ili na samo dno. Riba guta namamčenu kuku, vertikalno. Pri povlačenju, koje vrši ribar na gore, kuka se u grlu ribe ili popreči ili ubode u riblje meso tako, da kuku ne može izbaciti i na taj način se ulovi.

Sa ovakvim ribolovnim sredstvom lovi samo jedan ribar, pretežno na unapred izabranom mestu sa obale ili sa drveta kraj obale, i to sa jednom »kukom« ili najviše dve. Mamci su različiti za razne vrste i veličine riba. Danas se ovakva

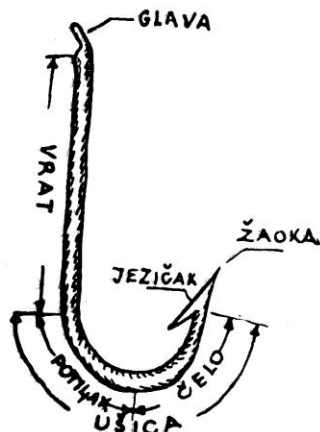
sredstva više ne primenjuju u ribolovu u jugoslavenskom slatkovodnom ribarstvu.

422. — *Krive kuke — prave udice sa žaokom i jezičkom*.

Današnja, savremena udica, koja se primenjuje u morskom, okeanskom i ribolovu na rekama i jezerima je rezultat vekovnoga iskustva i teorijske osnove u razvitku ovog značajnog ribolovnog sredstva. Udičarska sredstva za ribolov imala su ranije mnogo veći značaj u ribolovu, nego danas. Danas, sem u okeanskom ribolovu, udica i udičarska sredstva nisu više tako masovna, jer su potisnuta savremenim konstrukcijama ribarskih mreža. Uglavnom, udičarska sredstva za ribolov delimo u dva osnovna vida: udicu i strukove. Udice, i to u pojedinačnoj primeni, uglavnom se primenjuju u slatkovodnom ribarstvu u sportsko-turističkom ribolovu, a u morskom i okeanskom ribolovu za masovni ribolov na bakalara i tunu. Ekonomski značaj u ribolovu uglavnom imaju strukovi. Strukovi se dele na strukove sa mamcem i na strukove bez mamaca, odnosno na samolovne udičarske alate.

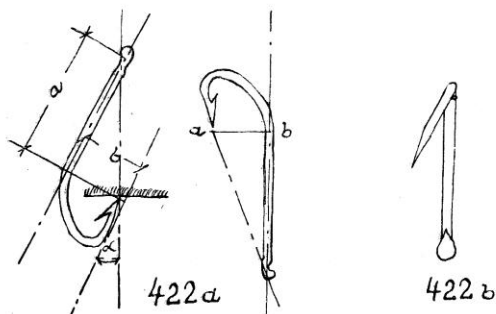
Današnja, industrijski izrađena udica, koja se proizvodi preko 30.000 različitih vrsta, oblika, veličina i težina, sastoji se iz: glave sa zarezom, vrata udice, ušice sa potiljkom i čelom i žaoke sa jezičkom. — sl. 422. Po obliku i svojoj nameni u ribolovu udice imaju i različiti izgled i veličinu, a i izrađuju se od različitog materijala. Uglavnom imamo dve osnovne grupe, i to grupu udica namenjenih za lov na mamak i grupu samolovnih udica bez mamca. Osnovne razmere udica označavaju se u glavnom debljinom vrata udice, dužinom udice, težinom udice i dužinom ušice udice zajedno sa žaokom. Komercijalno udice nose fabričke oznake broja, koji označava težinu izraženu u kilogramima na hiljadu komada udica jedne određene vrste.

Po svome obliku, funkciji, načinu ribolova kao i za koju vrstu ribe se primenjuje, udice se dele na prave i udice sa nagibom ušice u levo ili desno. Kod svih udica (i samolovnih i udica za mamak)

422.

u pogledu efikasnosti dejstva za lov važna su tri faktora. Prvi faktor je ugao alfa α koji označava ugao koji zatvaraju linija koja prolazi kroz glavicu udice sa krajnjim vrhom žaoke i linija površine ribljega tela, u koje treba udica da se zarije. Drugi faktor je takozvani otvor udice kao

najveće udalejnje od vrha žaoke do sredine vrata udice, označen na crtežu 422a — kao linija a—b. Treći faktor koji karakteriše lovnost jedne udice je bočni nagib ušice i žaoke udice u odnosu na vertikalni položaj vrata udice (crtež 422-b). Udice sa bočnim nagibom sa levom ili desnom varijantom uglavnom se primenjuju u ribolovu na grabljive vrste riba.

Udice i za samolovna ribarska sredstva i za udičarska ribolovna sredstva sa mamcem u industrijskoj masovnoj izradi imaju svoje karakteristične numeracije i obeležja. Po veličini udice se razvrstavaju po njihovim težinama na 1000 komada

u određenoj vrsti, kao i po brojevima od 1 do 25. Po pravilu, sve udice sa oznakom numeracije 1 su najveće udice, sa najvećom težinom u 1000 komada, a najmanje udice i sa najmanjom težinom na 1000 komada su udice, koje nose oznaku br. 25. Osim toga, numeracije udica su različite za udice u morskom ribolovu od udica koje se primenjuju u ribolovu u slatkovodnom ribarstvu. Na primer: ako je udica u morskom ribarstvu označena sa brojkom 1, udica u slatkovodnom ribarstvu za rečni ribolov nosi oznaku 10/0, morska numeracija broj 2 odgovara rečnoj numeraciji broj 9/1 itd.

422.—1. Udice koje se pri ribolovu čuvaju.

Prisustvo čoveka kod ovog načina ribolova je neophodno. Ovaj udičarski ribolov primenjuje se u slatkovodnom ribarstvu pretežno u sportsko-turističkom ribolovu i ima opšti naziv »pecanja« ili »lov ribe udicom na plovak«. Pošto je ovo izraziti vid načina sportskoga ribolova, nema uopšte značaja za privredni ribolov.

Pod opštim pojmom »pecanje« ovaj način ribolova zahteva i odgovarajuću opremu, koja se sastoji iz: pecaljke-štapa (leskov, bambusov itd.) sa koncem (konjska struna, pamuk, najlon, perlon, platil, svila, lan i kudelj), jednom, dve ili tri udice, vezane na koncu u razmaku jedna od druge, sa pričvršćenim olovom odgovarajuće težine i oblika i plovka odgovarajuće veličine i oblika, izgrađenog od gušćijeg pera, plute, sintetičkog materijala ili osušene kore jagnjeđe.

Za svo vreme ribolova ribolovac čuva i pazi na »pecaljku«, da bi u momentu kada primeti na plovku da je riba zagrizla mamak sa udicom hitro povukao štap na gore kao polugu i izvukao iz vode udicu zajedno sa ulovljenom ribom. Prut, štap ili pecaljka dugi su obično 1,5 do 4 m, debljina pri drški od 10 do 20 mm., a pri kraju-vrhu 3 do 8 mm. Štapovi-pecaljke obično se impregniraju raznim vrstama laka. Danas se više upotrebljuju štapovi-pecaljke načinjene od sintetičkog materijala, fiber ili pleksiglasa. Dimenzije konca-strune, koji se upotrebljava za pecaljku iz sintetičkog materijala (Platyl, Ancafyl, itd.) su obično od 0,15 mm do 0,80 mm. Nasuprot ovome materijalu, predeni najlon, odnosno sintetički materijal, nylon, perlon, nylorion, saran itd., upotrebljava se za pecaljku obično u dimenzijama N. 210/6, 210/12, 210/15 do 210/18. Danas se skoro više i ne upotrebljavaju kudeljni, laneni, pamučni i konci biljnoga porekla. Udice za ovaj način ribolova pecaljkom su sledećih dimenzija: No. 1, 2/0, 3/0, 15, 16, 18/0 u kvalitetu No. 1752, 1758 i 1784, za ulov šarana, deevrike, mreke, linjaka i crvenperke, a No. 10/0, 12/0, 13/0 do 18/0 u kvalitetu No. 2320 za lov grabljivih vrsta riba, kao što su som, smud, štuka, američki somić itd.

Za ovakav način ribolova pecaljkom sa jednoga unapred izabranoga mesta primenjuju se za šaranovidne vrste riba mamci, načinjeni od raznih biljnih plodova, bilo u zrnu ili samlevenom stanju, kao što su razne vrste valjaka, nudli, knedlica itd. i mamci životinjskog porekla, sa raznim vrstama glista i larava krupnih insekata. Za ribolov pecalj-

kom na ribe grabljivice primenjuju se raznovrsni mamci, kao što su živi primerci raznih vrsta belih riba badlja, čikova, manića ili pak razni oblici i vrste skakavaca, žaba, rovacica itd.

422.—11. *Udičarenje — pecanje rukom sa štapom ili bez, na jednom mestu ili u pokretu.*

422.—111. *Udičarenje strukom.*

Kod ovog načina ribolova primenjuje se tzv. mali struk, koji se sastoji iz dugog ribarskog konca, različitog po poreklu materijala, dve, tri ili više udica, a najviše do 10, raspoređenih duž osnovnog ribarskog konca-struka na svakih 1 do 1,5 m i tega, olova ili kamena koji se pričvršćuje na kraj struka. Ovaj teg služi isključivo za što efikasnije izbacivanje malog obalskoga struka rukom i za njegovo fiksiranje na određenu daljinu i dubinu. Ovaj način ribolova primenjuje se i na manjim i na većim ribolovnim vodama za skoro sve vrste slatkovodnih riba, koje traže hranu na dnu. Dužina malog obalskoga struka je obično od 10 do 15 m. Prvi kraj struka privezuje se uz samu obalu, na drveni klin ili drvo ili na bilo koji deo plovno-ga objekta. Sve udice se namamče odgovarajućim mamcima, konac sa udicama i »kratkim putilima« složi se u krug, a kraj malog obalskog struka opereti se bilo kojom vrstom tega: olovom, kamenom, itd, težine maksimum do 500 gr. Mali obalski struk, ovako pripremljen, izbacuje se popreko na tok vode naglim izbacivanjem tega, koji za sobom u pravilnome luku povlači na struku privezana putila sa udicama i mamcima. Sa malim obalskim strukom lovi se i danju i noću. Struk obično stoji namamčen u proseku 2 do 4 časa, posle čega se vadi i kontroliše da li je ulovljena riba. Po skidanju ribe sa udica i ponovnom namamčivanju udica koje su ostale bez mamaca, operacija se ponavlja. Ovakav način ribolova primenjuju obično stanovnici priobalnih naselja, koji se ne bave isključivo ni sportskoturističkim ni privrednim ribolovom, već im ovakav način ribolova obezbeđuje dopunsku ishranu. Osnovni ribarski konac-struk za ovaj način ribolova zahteva dimenzije u sintetičkom materijalu od 210/15 do 210/24, u kudeljom i lanenom materijalu No. 3/8, a u livenom sintetičkom materijalu dimenzije od 0,30 mm do 1 mm. Za mali obalski struk primenjuju se udice i ravne i pod nagibom, tj. udice za ribe grabljivice, kao i za ostale vrste riba.

422.—112. *Udičarenje sa štapom i plovkom.*

Plovak na površini vode održava na određenoj visini udicu sa mamcem, privezanu na koncu. Ribolovac ili drži štap neprekidno u ruci ili je štap pričvršćen za drvenu ili gvozdenu kuku-raklju na obali ili na čamcu. Ovim načinom love se ribe i biljjoedi i grabljive vrste, zavisno od toga kakav se mamac stavi na udice. Inače, za ovaj način ribolova u svemu važe karakteristike i normativi ribolova naznačenih u sistematici pod 422.—1.

422.—113. *Dubinsko udičarenje.*

Primenjeno sredstvo za udičarenje kao i pod 422.—1, s tim, što se ribolov vrši na određene vrste riba, odnosno na dubinske ribe, koje svoj

život provode na dnu i velikim dubinama. Pri ovom ribolovu ne mora se uvek primenjivati pe-caljka-štap, već se ribarski konac-struna radi bolje osetljivosti može držati u ruci između kažiprsta i palca. Dubinsko udičarenje obavlja se naročito u letnjem periodu, kada se riba intenzivno hrani. Ribolovna mesta moraju biti unapred određena, a vrlo često ribolovci na tim mestima pre ribolova prihranjuju ribu, bacajući na mesto ribolova hranu biljnoga ili životinjskoga porekla, pomešanu sa glinom u vidu manjih ili većih lopti. Ribarski konac udice i mamci za ovaj ribolov su kao i pod 422.—1.

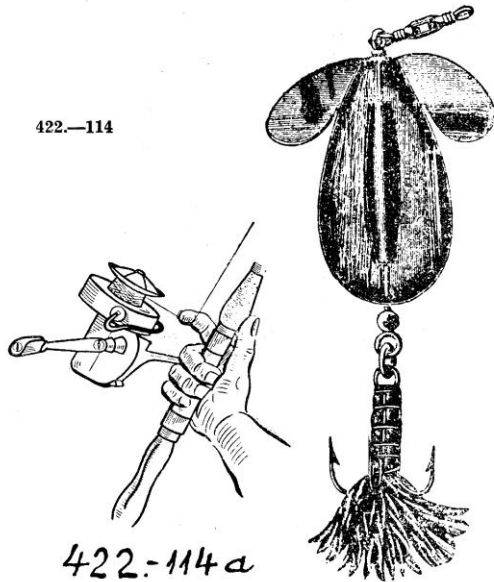
422.—114. *Spinovanje ili ribolov veštačkom metalnom ribom ili ribom načinjenom od plastične materije-blinkerom.*

Ovaj način ribolova je danas veoma rasprostranjen i smatra se pravim sportskim ribolovom, ali ga u poslednje vreme sve više prihvata u raznim adaptacijama i varijantama i privredni ribolov u svrhe ulova plemenitih vrsta grabljivih riba.

Ribolov blinkerom ili lažnom veštačkom ribicom usmeren je isključivo u pravcu ribolova na najproždrljivije vrste riba u slatkim vodama, kao što su: mladica, glavatica, štika i pastrmka. U poslednje vreme veoma je efikasan ribolov blinkerom i na kapitalne primerke soma, bucova i smuda. Oprema za ovakav način ribolova je svestranija, obimnija i zahteva veće ulaganje materijalnih sredstava. Za ribolov blinkerom nužno je raspolagati sledećom opremom: Posebno i specijalno izrađenim štapom-prutom za blinker, izrađenim od različitoga, pretežno lakog, savitljivog i otpornog materijala sa veoma velikom elastičnošću, na čijem donjem kraju se nalazi specijalno izgrađena drška, različitoga oblika od pluta ili plastične mase, sa uređajem za montiranje 100 m. ribarskoga mekanog, elastičnog i otpornog konca i čitave serije različitih veštačkih riba u vidu varalice ili kašike, koje su skoro isključivo opremljene najmanje dvokrakim, trokrakim ili četvorkrakim oštrim i otpornim udicama. Varalice koje se obično nazivaju i kašikarama, salivenkama, blinkerima »ribicama«, su različitih oblika, boja i konstrukcija, ali sve moraju imati tzv. okretnu »kopče« za sprečavanje upredanja struka - ribarskoga konca. Najzad, ribolovac od opreme za lov blinkerom mora imati duge ribarske čizme, ribarsku kuku za privlačenje težih primeraka ulovljenih riba i rezervne rolne ribarskoga konca. *Slika 422.—114 prikazuje niz različitih vrsta blinkera koji se primenjuju u slatkovodnom ribarstvu.*

Za ovaj način ribolova, koji zahteva i dobru fizičku kondiciju ribolovca, potrebno je posebno uvežbavanje u pogledu rukovanja štapom, izbacivanjem blinkera na određenu daljinu i određenu površinu vode, kao i određeno stručno rukovanje čekrkom pri provlačenju blinkera kroz vodu, kako na određenoj dužini, tako i na određenim dubinama vode. Za ovaj način ribolova potrebno je nesumnjivo dobro poznavanje ne samo tehnike rukovanja priborom, već u još većoj mjeri poznavanje života, načina ishrane i kretanja određenih

vrsta grabljivih riba. Za izradu potrebne ribolovne opreme za ribolov blinkerom brine se danas

veoma razvijena industrija, koja se bavi izradom ove opreme. Slika 422.—114a.

Ribolov blinkerom obavlja se na naročito za to podesnim mestima, gde je poznato da se zadržavaju pojedine vrste riba grabljivica. Mesta za ovakav način ribolova moraju po pravilu biti čista, odnosno ne smeju i mati na dnu ili na izvesnoj dubini vode bilo kakve vrste prepreka, zadeva, za koje se mogu blinkeri u pokretu kroz vodu zakačiti i tako zakačeni ostati. Sam pak ribolov blinkerom odvija se na sledeći način: Na unapred izabranoj površini ribolovne vode i sa pogodnog mesta za rukovanje štapom i izbacivanje blinkera ribolovac na osnovu svoje individualno negovane tehnike izbacivanja sa leva, desna, ili preko glave, izbacuje kratkim, ostrim i u svemu tehnički doteranim pokretom desne ili leve ruke, blinker u pravcu mesta na površini vode, ispod koga očekuje da se nalazi riba grabljivica ili da se ona nalazi u blizini pravca vuče blinkera. Ako se riba grabljivica nalazi u neposrednoj blizini bačenog i određenom brzinom vučenoga blinkera, koji joj i po boji i po obliku odgovara kao plen, grabljivica će munjevito ščepati blinker i ostati ulovljena na oštroj i jako dvokrakoj, trokrakoj ili četvorokrakoj udici. Kod ovog načina ribolova naročito se poklanja pažnja tehnici umaranja i izvlačenja iz vode ulovljene ribe. Ako je u pitanju ulovljeni kapitalni primerak ribe, borba sa takvom ribom nije ni laka, ni jednostavna. Bilo je više slučajeva ulova krupnih somova na Dunavu blinkerom u težinama i do 100 kg. Bacanje blinkera na napred opisani način ribolovac vrši neprekidno, tražeći najidealniju priliku da blinker padne u blizinu

ribe grabljivice. Ovakva operacija tokom jednoga ribolova vrši se nebrojeno puta, odnosno do momenta postizanja zadovoljavajućih uspeha u ribolovu.

Iako je ribolov blinkerom izrazito sportska ribolovna disciplina, poslednjih godina ribolov blinkerom u raznim varijantama i različitom tehnikom zauzima sve važnije mesto i u privrednom ribolovu, naročito na velikim jezerima, naseljenim plemenitim grabljivicama. U jugoslovenskom slatkovodnom ribarstvu blinker se primenjuje sa velikim uspehom u privrednom ribolovu na Ohridskom jezeru. Ovakav način ribolova u privredne svrhe na Ohridskom jezeru započet je 1954. godine i sve se više razvija. Za razliku od sportskog načina »spinovanja« blinkerom, u privrednom ribolovu na Ohridsku pastrmku primenjuje se poseban sistem »vuče« blinkera kroz vodu na određenim dubinama putem ribarskih čamaca, koji se nalaze u pokretu veslanjem ili u poslednje vreme pokretani i malim motorima. Danas je ribolov ohridske pastrmke na principu »vuče« blinkera ribarskim čamcem efikasniji i značajniji od bilo koga vida i načina ribolova velikim mrežama tipa »Peštanski vlak«.

422.—115. Ribolov veštačkom mušicom.

Ribolov veštačkom mušicom je najizrazitiji vid sportskog ribolova i prvenstveno je usmeren na lov potočne pastrmke i lipljana. U principu ovaj ribolov pretstavlja izbacivanje i neprekidno povlačenje udice sa veštačkom mušicom putem specijalnog ribolovnog štapa po površini vode ili ispod same površine vode. Neopterećene udice su sa različitim veštačkim mušicama. Pri ovakvom načinu ribolova, ribolovac je neprekidno u pokretu, gazeći pri tome vodu, u koliko su obale potoka ili reke obrasle šibljem ili šumom, pa mu je zbog toga onemogućeno rukovanje dugačkim ribolovnim štapom i udicom. Najvažnija oprema za ribolov veštačkom mušicom je specijalni prut ili ribolovni štap, specijalne dimenzije ribarskog konca ili struka i vlakno sa veštačkom mušicom. Kvalitet ribolovne opreme veoma osetno uslovljava i rezultate u ribolovu sa veštačkom mušicom.

Prut ili ribolovni štap za lov veštačkom mušicom pretrpeo je niz promena u svom razvojnog putu, dok se nije došlo do današnjih prutova za lov veštačkom mušicom. Osnovni uslov za prut za lov veštačkom mušicom je da bude što je moguće lakši, savitljiviji, jači, otporniji i elastičniji. Mora se imati u vidu da prut treba da ima svojstvo takve elastičnosti i snage, da s jedne strane što je moguće dalje odbaci udicu, a s druge strane da se savijanjem i elastičnošću pod teretom ulovljene ribe ova tako zamori, da bi se mogla sasvim lako i jednostavno izvaditi iz vode.

Prut za lov veštačkom mušicom obično se sastoji iz drške i tri dela koja se mogu sastavljati. Prut je kod drške posebno obrađen kao rukohvat, obložen plutom ili plastičnom materijom. Pri vrhu, prut je sve tanji i tanji tako da na kraju, za koji se vezuje struk-ribarski konac, ima debljinu od svega 2 do 3 mm. Prut je izrađen iz više delova

iz razloga lakšeg transporta pri putovanju, ali najidealniji prut za ribolov veštačkom mušicom bi bio iz jednoga dela, dužine 4 do 5 m. Delovi pruta sastavljaju se u jednu celinu putem metalnih ili plastičnih spojnika. Snaga pruta mora biti srazmerna celom dužinom od drške do vrha. Uz prut kao pribor dolazi i specijalno izgrađeni točak sa kočnicom koja se po volji može ukopčavati i iskopčavati. Ima različitih konstrukcija točkova izgrađenih od lakog metala, plastične mase ili bakelita. Točak ne sme biti ni suviše lak ni suviše težak, već uravnotežen sa težinom pruta. Najzad, poslednji sastavni deo ribolovnog pribora za lov veštačkom mušicom je »vlakno« za koje se posebnim načinom vezuje veštačka mušica. Ovo vlakno izvanredno fino, meko i elastično i vrlo tanko, jedva vidljivo, izrađuje se pretežno od creva svilene bube. U ribolovu veštačkom mušicom »vlakno« je najvažniji deo pribora. Zadatak mu je da što sigurnije obezbedi vezu sa strukom, odnosno ribarskim koncem i prutom, da bude što nevidljivije, kako bi kod ribe stvorilo utisak da veštačka mušica pliva nezavisno po vodi kao prirodna mušica.

Po pravilu, struk-ribarski konac prilikom izbacivanja sa štapom morao bi da plovi po površini vode a »vlakno« vezano sa veštačkom mušicom da potone. Ribolov sa veštačkom mušicom pretstavlja u sportskoturističkom ribolovu najvišu klasu i znanje. Nabacivati i izbacivati veštačku mušicu zahteva takvu veštinu ruke, da to već pretstavlja jednu vrstu visoko razvijene fizičke kulture, pa čak šta više i jednu vrstu male umetnosti. Otuda i nije čudo da se bacanje veštačke mušice danas neguje kao najviša sportska ribolovna disciplina i na međunarodnim turnirima. Prema mestu na kome se ribolovac nalazi u odnosu na potok ili reku i na obalu ima raznih vrsta izbacivanja i nabacivanja veštačke mušice. Najjednostavniji način izbacivanja veštačke mušice je baciti struk preko glave. Drugi način izbacivanja je »vodoravno« izbacivanje sa leve ili sa desne strane. I najzad, veštačka mušica može se kad postoje prepreke bacati i tzv. prednjim zamahom. Pored znanja izbacivanja i nabacivanja struka sa veštačkom mušicom, osnovno je naučiti kako pogoditi u cilj. Puni uspeh lova veštačkom mušicom biće obezbeđen jedino ako se uspe nabaciti veštačka mušica u prostor od jednog metra prečnika površine vode, u kome se u tom momentu nalazi lipljan ili pastrmka.

Veštačke mušice su verno izrađene kopije prirodnih mušica-insekata, kojima se obično pastrmka i lipljan najradije hrane. Izrađuju se na stotine raznih vrsta, veličina i boja. Proizvode se i ručno i industrijski. — Slika 422.—115.

Zavisno od doba dana, vremenskih prilika, mogućnosti ili prohteva za određenom hranom, odnosno da li je momenat ribolova veštačkom mušicom pogodan u momentu ishrane pod vodom, ličinkama ili nimfama insekata ili pak nadvodnim »hvatanjem« insekata u letu, ribolov sa veštačkom mušicom delimo na lov »suvom« i lov »mokrom« mušicom. Od pravilnog izbora veštačke mušice po glavnom i sam rezultat ribolova. Pravilo je, da

obliku, boji, veličini i da li se na osnovu zapažanja na vodi prilazi ribolovu sa »suvom« ili »vlažnom« mušicom, pored tehnike bacanja, zavisi u

422.-115

»suva« mušica, bačena prutom i strukom, mora plivati po površini vode i nesme potonuti. Za to se ona posebnim sredstvima impregnira, za razliku od »mokre« mušice, koja mora imati osobinu da tone pod vodu do određene dubine.

Pravila i propisa za izbor veštačkih mušica za ribolov na određenu vrstu ribe, ribolovnu vodu i doba dana nema, niti ih može biti. Dugo iskustvo, poznavanje života i ishrane riba, kao i insekata kojima se riba hrani, pruža realne mogućnosti uspehu u ribolovu, pored stečene i uvežbane tehnike bacanja. Samo radi orijentacije o ovom načinu ribolova, ukazuje se na mogućnost primene: za ribolov preko dana mušice sledećih boja: maslinastih, crvenih, čelično plavih, dimno crnih i srebrnastih, sa udicama br. 2; za veče: crvene krlaste, ružičaste i narandžaste boje, kao i srebrna, sve sa udicama br. 4.

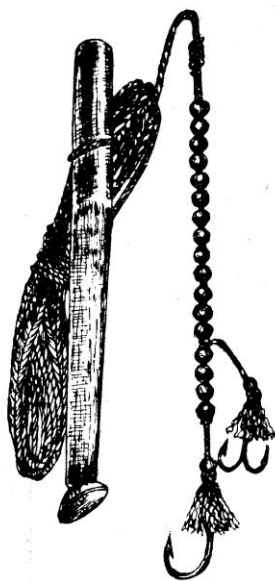
422.—116. Ploveći—plivajući udičarski alati.

Prilikom ribolova, udica sa mamcem i čovekom na čamcu, kreće se vodom.

422.—117. Bučka.

Jedinstveno ribolovno udičarsko sredstvo namenjeno isključivo za ulov krupnih somova na rekama. Primenjuje se u privrednom ribolovu isključivo na rekama Dunavu, Tisi i Savi. U mrtvim vodama i jezerima do sada nije nađena primena ovom načinu ribolova. I sama bučka i tehnika ribolova njome zasnovana je na uočenom razvijenom čulu sluha soma i u vezi sa time njegovom reakcijom na zvuk. Taj zvuk, da bi privukao soma u blizinu udice sa bučkom, mora biti veoma sličan ili identičan zvuku, koji proizvodi sam som u momentu hvatanja i gutanja plena.

Sama bučka je vrlo jednostavno sredstvo i sastoji se iz drvenog tela, oblika izdužene drške sa rukohvatom, dužine od 28 do 35 cm, na čijem donjem kraju se nalazi jedna konkavno izdubljena drvena pločica, debljine 4 do 5 mm i prečnika 40 do 45 mm, zatim iz kudeljnog, fino upredenog tankog konopca, debljine od 5 do 7 mm i dužine od 12 do 15 mm, na čijem kraju se nalazi privezana jaka, čelična jednokraka, dvokraka ili trokraka udica somovača, kvaliteta N. 2320 br. 1 ili 2, debljine vrata najmanje 2—3 mm, te 7—12 okruglih probušenih olovica (svaka težine 25 do 30 gr), nanizanih iznad vezane udice za oko 10 cm. Između poslednje olovice i glave udice nalazi se na konopcu čvrsto uvezana pamučna ili vunena kičanka crvene boje. — Slika 422.—117.

422-117

Bučkom lovi samo jedan ribar u ribarskom čunu, dužine do 6 m. Pored vesla-krmice, pripremljenog »za članjenje«, ribar od pribora mora u čamcu imati još: kompletnu rezervnu bučku sa jedekom, ribarsku kuku ili dočekač-lukot ili meredov za prihvatanje ulovljenog soma, jedek za povorku - vezu za vezivanje ulovljenog soma, sekiru za otsecanje jedeka ili ubijanje soma i drveni »ispolac« za stavljanje u usta somu, da bi ih otvorio kako bi ribar mogao provući kroz usta i škrge konopac »povorku«.

Za ribolov bučkom primenjuju se sledeći mamci: živa riba, manić (Lota lota L.), čikov (Mysgurnus fossilis), krupna pijavica, rovac, zelena žaba, i t. d.

Za ribolov bučkom mora se izabrati i mesto i vreme ribolova. Po pravilu, mesto ribolova je

u velikim rečnim dubinama, limanima, mestima sa laganim tokom vode. Ribolov bučkom obavlja se samo ili pri sasvim bistroj vodi u periodu opadanja ili u periodu stagnacije i moguć je samo u letnjim mesecima, obično krajem juna, jula i avgusta meseca, kada se som najintenzivnije i hrani.

Tehnika ribolova bučkom je sledeća: Na unapred izabranom i poznatom mestu reke ribar se lagano pušta nizvodno, »članeći« krmicom levom rukom i upravljajući na taj način čun u pravcu najpogodnijeg mesta ribolova, a desnom rukom, u kojoj se nalazi »bučka«, udara njome pod određenim uglom po površini vode, proizvodeći pri tome karakterističan zvuk, koji se određenom brzinom prenosi kroz vodu. Ovim »bućkanjem«, ribar traži soma koji, ako se nalazi u blizini ribara i »bučke«, mora sigurno u naletu zgrabiti udicu sa mamcem i progutati je. Bućkanje se vrši u određenim, iskustvenim vremenskim intervalima, sve do momenta pojave soma, odnosno njegovog zagrizanja udice sa mamcem.

Ribar s vremena na vreme povećava ili smanjuje dubinu na kojoj se nalazi udica, »tražeći soma« prostim popuštanjem ili zatezanjem ribarskog konopca nagore, o čijem kraju visi udica sa mamcem i crvenom kičanskom. Drugi kraj konopa vezan je za srednje rebro čuna, a na odgovarajućoj dužini za dubinu »bućkanja«, obavijen je oko rukohvata drvene drške »bučke«. Ribar, čim oseti da je som zagrizao udicu, oslobađa levu ruku od vesla, i obema rukama naglo povlači konopac sa bučkom prema površini vode. Ako je som progutao udicu sa mamcem, ribar ga veštima manevrima popuštajući i skraćujući konopac umara, sve dok ne privrede soma na 1 do 1 i po metra od čuna. Privučenoga soma na tom udaljenju ribar udarcem ribarske kuke iza glave (ako je som težak preko 40—50 kg) i veštima pokretom obe ruke i gornjega dela tela ubacuje u čun ili, ako je manje težine i miran prihvata ga meredovom, provlači mu kroz usta i škržni otvor konopac — »povorku« — i tako ga vezuje za zadnji deo čuna. Operacija bućkanja ponavlja se neprekidno, sve do potpunog uspeha u ribolovu. Bučkom se mogu uloviti somovi i od 100 do 120 kg, što nije nikakav redak slučaj ni danas, dok se u proseku bučkom love somovi od 25 do 30 kg. Vrlo često bučkom se love i manji somovi od 4 do 6 kg.

Tokom dugog niza godina u ribolovu »bučkom« razni pronalazači i novatori su bučku usavršili, automatizovali, ali i pored svih tih pronalazaka, osnovni vid i princip rada bučke, kako je opisan u ovoj sistematici, nije mogao biti prevaziđen.

422.—2. Udičarski alati sa mamcem, kojima se lovi bez nadzora čoveka.

Veoma moćni udičarski alati, namenjeni isključivo privrednom ribolovu. Ova ribolovna sredstva karakteristična su za intenzivan udičarski ribolov sezonskog karaktera na velikim otvorenim vodama, rekama i jezerima.

422.—21. Usidreni udičarski alati, sa živim i neživim mamcem.

Karakteristika ovih udičarskih alata je u njihovoj nepokretnosti tokom čitavoga vremena ribolova sa njima, bez obzira da li se radi sa živim ili neživim mamcem. Usidrenim udičarskim alatima lovi se i danju i noću, a alati mogu ostati usidreni na dnu ribolovne vode i po 12 i 16 časova.

422.—211. Stajaće udice.

Sam pojam govori o tome, da ove udice ili pojedinačno postavljene ili u nizu na strukovima miruju — stoje, namamčene živim ili neživim mamkom, sa ciljem da se riba u svome kretanju i traženju hrane zaustavi kod stajaće udice i da u prohtevu za ishranom proguta namamčenu udicu.

Uglavnom, stajaće udice imaju podelu po vrstama mamka i vrstama riba, koje se žele loviti stajaćim udicama. Stajaće udice mamče se živim mamkom za lov riba grabljivica ili raznovrsnim neživim mamcima za lov drugih vrsta riba. Na osnovu ove podele je i konstruisan čitav niz raznovrsnih udičarskih ribarskih alata i oruđa.

422.—212. Samica.

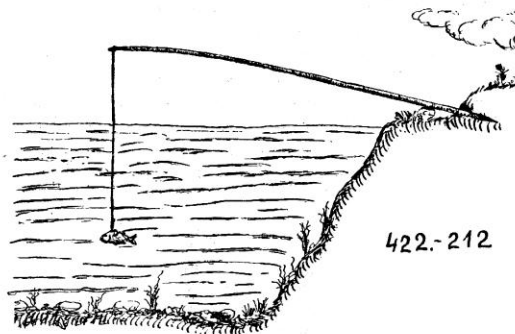
Samica je vrlo prost i jednostavan udičarski alat, ali po efektu ulova vrlo moćan. Samica lovi isključivo krupnu grabljivu ribu: soma, štuku i smuđa.

Samica, kao vrlo jednostavan udičarski alat, sastoji se iz »vagala« ili »gibača«, vrlo jake i elastične motke, dužine od 2,5 do 4 m, debljine na kraju koji se zabada u zemlju ili pod nosač od 3 do 5 cm i na drugom slobodnom kraju, za koji se privezuje jak ribarski konac »inšling«, debljine od 1,5 do 3 cm. Gibač ili vagalo se priprema najbolje od mladog izdanka jasena, leske, graba ili hrasta. Za gornji kraj »gibača«, pri samome vrhu koji se nadnosi nad vodu, vezan je jak, posebno upreden kudeljni, laneni ili od sintetičnog materijala ribarski konac, debljine 2 do 3 mm. Primeњуje se i »inšling« br. 6, 10 ili 12, ovisno od toga, na koju vrstu ribe se u ribolovu ide. Na svome kraju ribarski konac je vezan za jaku udicu, čija je ušica pod nagibom u levo ili u desno, kvaliteta N. 2320, obično od broja 1 do broja 4. Na ovakvu udicu se kao mamac obično stavlja živ mladunac šarana, živ čikov, neka od belih riba iz roda Abramida ili pak zelena mala žaba (*Rana esculenta*). Postavljanje samice vrši se na posebno izabranim mestima, takozvanim »limanima«, »čevrntijama«, dubinama pored strmih obala i na prostorima oko velikih potopljenih klada ili plovnih objekata.

Samica se postavlja uveče pred sam zalazak sunca, vodeći pri tome računa da mamc mora biti potpuno živ, pokretan, živahan i da u vodi može kretati udicu »samice« u svim pravcima. Pregled samica i kontrola rezultata ribolova vrši se svakog sledeće jutro, i to rano zorom. Slika 422.—212.

Samica se lovi pretežno u letnjem periodu, pri niskom vodostaju reke i visokoj providnosti vode.

Ovo su osnovni uslovi za puni efekat ribolova ovim udičarskim alatom. Samicom se love vrlo često somovi i od 60 do 80 kg, štuke od 7 do 10 kg, a posebno krupni smuđevi od preko 10 kg. Vrlo jednostavan, ali efikasan i ekonomičan način udičarskoga ribolova.

Udica »samice« sa živom ribom »mamcem« postavlja se od površine vode za najmanje 0,5 m. U preseku, mamac samice se nalazi na oko 1,5 m od površine reke, sa mogućnošću kretanja i plivanja mamca u radiusu od 2 m.

Kao pribor uz »samicu« ide: ribarska kuka, meredov, sekira, jedek za povorku i mala barka »kedernjača« za čuvanje živih mamaka. Samica se primenjuje na rekama Savi, Tisi, Dunavu i Velikoj Moravi, a vrlo je efikasno udičarsko sredstvo u Đerdapskom sektoru Dunava, oko Donjeg Milanovca, Golubinja, Tekije i Sipa. Po pravilu, samicom lovi jedan ribar iz čuna ili sa obale. Za puni uspeh ribolova samicom osnovni je uslov, pored dobre opreme i živog odgovarajućeg mamca, pravilan izbor mesta za postavljanje samice.

Tehnika ribolova samicom je sledeća: Nakon izbora odgovarajućeg mesta ribar zašiljeni deblji deo »gibača« ili »vagala« zabija koso u zemlju pod uglom od 45 stepeni i na 15 do 20 cm od »uporke« u zemlji postavlja ili drvenu raklju ili oveci kamen ispod donjega dela »gibača«. Nakon postavljanja i učvršćenja gibača ribar iz barke sa živim mamcima vadi najbolji i najživahniji, odnosno odgovarajući mamac i stavlja ga na udicu samice. Kad je mamac namešten na udicu, on se pušta u vodu da pliva. Posle ove operacije ribar podešava produžavajući ili skraćujući inšling ili jaki ribarski konac do određene dubine, na kojoj će se mamac sa udicom »samice« kretati i plivati, nameći na taj način u bistroj vodi soma, štuku ili smuđa. Samica zajedno sa mamcem pregleda se svakoga sledećeg dana zorom. Ako je riba ulovljena, ribar je prihvata ili ribarskom kukom ili meredovom, skida sa udice, a samicu ili vadi iz vode radi sušenja ili je ponovo namamčuje sa novim svežim živim mamcem i pušta u vodu.

(Nastavit će se)